

УДК 81(075) Хмельницький національний університет

А43

ББК 80.04

Затверджено до друку рішенням вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 9 від 31 березня 2016 р.)

Рецензенти:

Марчук Л. М., доктор фізико-технічних наук, професор (Кам'янець-Подільський)

Павлюк Ірина І. М., доктор філософських наук, професор (Вінниця)

Головний редактор – Скіба М. С., засл. прац. вищої школи України, член-кореспондент НАН України, д-р техн. н., проф., ректор університету

Редакційна колегія:

Білох Н. М. – канд. філол. н., доц., *Жайворонек В. К.* – д-р філол. н., проф., *Мойсієвич А. К.* – канд. філол. н., доц.,

Петрук Н. К. – д-р філол. н., проф., *Склярук І. П.* – д-р філол. н., проф., *Приймак І. В.* –

канд. філол. н., доц., *Ружик І. С.* – д-р техн. н., проф., *Склярук І. П.* – д-р філол. н., проф.,

Степанівська В. Л. – канд. філол. н., доц., *Світличська І. А.* – д-р гуман. н., викл.,

Тимченко О. В. – д-р філол. н., проф., *Турчинський М. М.* – канд. філол. н., доц.,

Турчинський М. М. – д-р філол. н., проф., відповідальний за випуск, *Царуканець І. Б.* –

канд. філол. н., доц.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Збірник наукових праць

Збірник статей включає публікації перекладом з української мови та історії української літератури, а також з інших галузей філології. Особлива увага звернена на проблеми етніколінгвістики і лінгвокультурології, конспекти з семінарів з мови, теоретичні і прикладні проблеми лінгвістики та перекладу в актуальних проблемах мовної комунікації.

Випуск десятий

Для науковців, викладачів вищої школи, а також магістрів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться філологічними проблемами.

Збірник отримав статус фахового видання, дов. Додаток 5 до наказу Міністерства освіти і науки України № 41 від 17 січня 2014 року.

А43 Актуальні проблеми філології та перекладознавства : збірник наукових праць. – Випуск десятий / головний редактор М. С. Скіба; відповідальний за випуск М. М. Турчинський. – Хмельницький : ФОБ Білох С. І., 2016. – Том 3 (Р-Я). – 308 с.

ISSN 2663-338-0(ІЗД.)

ББК 80.04

© А. Д. Хмельницький – 2016

Хмельницький національний університет, 2016

УДК 81'25:81:371.2:82.09

A43

ББК 80/84

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 9 від 31 березня 2016 р.)

Рецензенти:

Марчук Л. М., доктор філологічних наук, професор (Кам'янець-Подільський)

Павликівська Н. М., доктор філологічних наук, професор (Вінниця)

Головний редактор – Скиба М. Є., засл. прац. народної освіти України, член-кореспондент НАПН України, д-р техн. н., проф., ректор університету

Редакційна колегія випуску:

Бідюк Н. М. – д-р пед. н., проф.; *Грицева А. П.* – канд. філол. н., доц.; *Жайворонок В. В.* – д-р філол. н., проф.; *Маслова В. А.* – д-р філол. н., проф.; *Мойсієнко А. К.* – д-р філол. н., проф.; *Пальчевська О. С.* – канд. філол. н., доц.; *Петрук Н. К.* – д-р філос. н., проф.; *Погребеник В. Ф.* – д-р філол. н., проф.; *Приймак І. В.* – канд. філол. н., доц.; *Руснак І. С.*, д-р пед. н., проф.; *Скалозуб Л. Г.* – д-р філол. н., проф.; *Станіславова Л. Л.* – канд. філол. н., доц.; *Сьвідерська Ю.* – д-р гуман. н., викл.; *Тищенко О. В.* – д-р філол. н., проф.; *Торчинська Н. М.* – канд. філол. н., доц.; *Торчинський М. М.* – д-р філол. н., проф., відповідальний за випуск; *Царалунга І. Б.* – канд. філол. н., доц.

Збірник статей включає публікації передусім з української мови та історії української літератури, а також з інших галузей філології. Особлива увага звернена на проблеми етнолінгвістики і лінгвокультурології, концепти і константи в мові, теоретичні і прикладні проблеми лінгвістики та перекладу й актуальні проблеми зіставної семантики.

Для науковців, викладачів вищих і середніх навчальних закладів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться філологічними проблемами.

Збірник отримав статус фахового видання, див. Додаток 5 до наказу Міністерства освіти і науки України № 41 від 17 січня 2014 року.

A43 **Актуальні проблеми філології та перекладознавства : збірник наукових праць.**
– Випуск десятий / головний редактор М. Є. Скиба; відповідальний за випуск М. М. Торчинський. – Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2016. – Том 3 (Р–Я). – 309 с.

ISSN 966-330-012-4

ББК 80/84

© Автори статей, 2016©

Хмельницький національний університет, 2016

ЗМІСТ

<i>РАДОМСЬКА Л. А.</i> Мотиваційні відношення зовнішньої подібності у структурі термінологічних іменників - юкстапозитів.....	5
<i>РИЧАГІВСЬКА Ю. Є.</i> Специфіка порядку слів у віршовому мовленні в аспекті стилістики.....	8
<i>РОМАНИШИН Н. І.</i> Поезія Семюела Тейлора Кольріджа у контексті національної ідентичності.....	12
<i>РОМАНОВА Н. В.</i> Особливості формування текстової семантики сучасного німецькомовного слова «angst / страх» (на матеріалі роману Т. Бруссіґа «Am Kürzeren ende der Sonnenallee» та роману Р. Їргля «Die Stille»).....	18
<i>РОМАНЮК С. К.</i> Стратегія аргументативного впливу в американській комерційній журнальній рекламі.....	23
<i>РЯБЧЕНКО О. Л.</i> Новомова і культура мовлення студентів радянської України 1920-х років.....	27
<i>САВЧЕНКО О. О.</i> Паремійна вербалізація концепту «гора» (на матеріалі української та англійської мов).....	35
<i>СЕМАШКО Т. Ф.</i> Антропостереотипи із густативним компонентом як репрезентанти лінгвокультурної інформації.....	42
<i>СКЛЯРЕНКО О. Б.</i> Особливості метафоричної вербалізації концепту «demokratie» у німецькому політичному дискурсі.....	47
<i>СЛАБОУЗ В. В.</i> Про початок лінгвокультурологічного підходу до висвітлення проблем взаємодії мови і культури та його орієнтація на лінгвокультурологічну онімографію.....	52
<i>СЛАВОВА Л. Л.</i> Кулінарна метафора в американському та українському політичному дискурсі.....	55
<i>СЛОБОДИНСЬКА Т. С.</i> Семантична диференціація категорій часу, відносного часу і таксису.....	59
<i>СМОЛЯНА Т. А.</i> Концепт «Ordnung», вербалізований німецькомовною максимомою.....	63
<i>СОКОЛ М. М.</i> Терміни «поняття» та «концепт» у контексті сучасних лінгвістичних студій.....	69
<i>СОЛОДОВНИК О. Є.</i> Структурні особливості уточнювальних конструкцій у публіцистичному стилі (на матеріалі української та англійської мов).....	74
<i>СТАНІСЛАВОВА Л. Л.</i> Застосування електронних тестових завдань та інтерактивних вправ у викладанні дисципліни «Культура української мови».....	79
<i>СТАРОВА О. О.</i> Професійний жаргон пожежників у сучасній англійській мові: семантика, способи творення й особливості перекладу.....	86
<i>СТЕЦИК М. С.</i> Український культурний іменник як фрагмент поетичного ономастикону Ліни Костенко.....	91
<i>СТОЛЯР М. Ю.</i> Аксиологічні особливості лексики молодіжного сленгу (на матеріалі художнього дискурсу кінця ХХ – початку ХХІ століття).....	99
<i>СУДУС Ю. В.</i> «Згадування в негативному світлі» як основна тактика реалізації стратегії дискредитації в англійському дипломатичному дискурсі (на матеріалі промов В. Нуланд).....	105
<i>СУКАЛЕНКО Т. М.</i> Мовні уявлення про типаж «жид» в українських пареміях.....	112
<i>ТАЦЕНКО Н. В.</i> Аксиологічний модус емпатії в сучасному англійському дискурсі.....	117
<i>ТЄЛЄЖКІНА О. О.</i> Фітоніми в поетичному мовленні Леоніда Талалая.....	122
<i>ТЕРЕЩЕНКО Л. В.</i> Тропеїчне та символічне вживання байкопоетонімів (на матеріалі української байки ХІХ ст.).....	128
<i>ТЕРЕЩЕНКО Т. В.</i> Комунікативно-прагматичний потенціал еліптичних конструкцій (на матеріалі заголовків німецькомовної преси).....	133
<i>ТЕСЛЕНКО В. М.</i> Функціонування фразеологізованих речень із незмінною парадигмою.....	136
<i>ТИЩЕНКО О. В.</i> Засоби перекладу деяких лінгвокультурем та концептуальних метафор у поетичному тексті: спроба реконструкції образу (на матеріалі перекладів А. Ахматової, Л. Костенко, І. Драча, Д. Павличка, М. Влад та ін. польською мовою).....	139
<i>ТОРЧИНСЬКА Н. М.</i> Реалізація чужого мовлення в рекламних монологах: структурний аспект.....	149
<i>ТОРЧИНСЬКИЙ М. М.</i> Систематизація власних назв за їх функціонуванням у мові та мовленні.....	155

correct or get rid of them. The language of this genre is simple, similar to people's common speech. That is why there are not so many stylistic devices and tropes in the fable. Resulting from the linguistic analysis of the investigated works we can assert that proper names are most frequently used in metaphors, they occur in the structure of epithets, namely metaphoric, on the associative and symbolic levels antithesis is widely used. Occasionally some other stylistic devices occur: lithote, periphrasis, comparison. It is conditioned by the allegoric features of the fable.

Key words: propriativ, Ukrainian fable trails, metaphor, metaphorical epithet character, a proper name, antithesis, comparison.

УДК [811.112.2'367]:070.41

Терещенко Т. В.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри німецької та французької мов
Рівненського державного гуманітарного університету
E-mail: tetyana-tereschenko@yandex.ru

КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕЛІПТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ ЗАГОЛОВКІВ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПРЕСИ)

Стаття присвячена характеристиці комунікативно-прагматичного потенціалу заголовків, які містять еліптичні конструкції. Еліптичні заголовки є характерною рисою сучасної публіцистики, оскільки своєю стислістю, лапідарністю, незавершеністю вони більше приваблюють читацьку увагу, ніж заголовки у вигляді повних, закінчених висловлювань. Автором статті запропонована і проаналізована класифікація еліптичних заголовків, узятих з німецької преси.

Ключові слова: еліптичні конструкції; елімінація; актант; лапідарність; експресивність.

Постановка проблеми. Заголовок є важливою і невід'ємною одиницею тексту. Яскравий, помітний заголовок не тільки привертає читацьку увагу, але й оптимізує сприйняття тексту. Особливу групу назв формують заголовки публіцистичних текстів, що відрізняються різними структурними особливостями. До таких назв, насамперед, слід віднести заголовки, що містять еліптичні конструкції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення еліпсису в мовознавстві складає щедрий доробок як українських так і зарубіжних мовознавців. Різні аспекти еліпсису ставали предметом аналізу дослідників: структурно-семантична типологія еліпсису досліджена у працях Д. Гудкова, К. Швабе, Б. Шварца, стилістичні особливості досліджували Р. Дудучава, Р. Резнік, Н. Ситнова, Е. Трофімова. На матеріалі преси проблема взаємовідношення між заголовком і текстом досліджується у працях Є. Лазаревої, В. Абашиної, З. Тураєвої та ін. У цих працях проаналізовано роль заголовка як елемента композиції газетного тексту, його зв'язки з елементами смислової структури основного тексту, експресивний потенціал.

Метою статті є аналіз комунікативно-прагматичного потенціалу еліптичних конструкцій у заголовках сучасних публіцистичних текстів.

Емпіричну базу дослідження склали заголовки, відібрані методом суцільної вибірки з німецької преси (журналу «Der Spiegel» і газети «Die Welt» за 2013–2015 рр.).

Виклад основного матеріалу дослідження. Заголовки часто містять мовні інновації, що є ефективним засобом актуалізації інформації. Цей компонент тексту ми розглядаємо як стилетвірний фактор, оскільки він є важливим елементом формальної і композиційної чи смислової структури тексту. Поліфункціональність заголовка І. Кочан пояснює тим, що він є «актуалізатором практично усіх текстових категорій» [6, с. 13], зокрема теми, реми, оцінних, асоціативних компонентів [8, с. 97], що й формує його комунікативно-прагматичний потенціал. З погляду семіотики заголовки – це перший знак тексту [10, с. 33], що виступає кодифікатором змісту, вводить основні текстові референти, займаючи стосовно тексту моделюючу позицію. Досліджуючи вживання еліпсису у газетному стилі, варто згадати, що публіцистичний стиль вирізняється від розмовного перш за все манерою спілкування – автором виступає одна особа, а адресатом – ціла читацька аудиторія.

Компактний, стиснутий виклад інформації сприяє тому, що у публіцистичному стилі використовуються майже всі структурно-семантичні потужності еліпсису. Висока частотність використання еліпсису у заголовках пояснюється тим фактом, що заголовки є засобом первинного введення інформації, який заохочує знайомство із текстовим повідомленням. Тому основною вимогою до заголовку є його стислість та лапідарність, які й зумовлюють вибір синтаксичних засобів, які би повною мірою відповідали цій вимозі. Еліпсис виявляється у цьому плані одним із найбільш дієвих засобів, бо знімає надлишковість інформації завдяки тому, що протисюють громіздким конструкціям, які, зрозуміло, недоречні в газетних заголовках. Домінування еліптичних конструкцій в заголовку можна пояснити зумовленістю орієнтації тексту на аудиторію з різним сприйняттям відповідної інформації.

У зв'язку з поліфункціональністю заголовку розкриття змісту, закладеного в ньому, здійснюється в ході декількох етапів [2, с. 106]. На першому етапі читач знайомиться із заголовком і намагається вибудувати гіпотези щодо змісту всього тексту. Тема незнайомого читачеві тексту не обтяжена контекстом і сприймається лише як слово, що передує тексту [5, с. 107]. Ключем до розуміння тексту заголовок стає при його повній семантизації. Назва може бути зрозумілою тільки в результаті сприйняття тексту як структурно-семантичної єдності [10, с. 53]. При читанні тексту читацькі припущення можуть доповнюватися або відкидатися в залежності від змісту тексту. Таким чином, зв'язок між заголовком і текстом, як композиційний, так і смисловий, є очевидним. Потрапляючи в заголовок, еліптичні конструкції набувають великої самостійності, їхня неповнота відчуваються слабкіше, і заголовок структурно виступає як повне речення, незважаючи на формальну схожість з неповним [9, с. 209]. Критерієм для систематизації еліптичних заголовків виступає вказівка на моделі речень, які елімінуються [3, с. 163]. Аналіз фактичного матеріалу дозволив виявити наступні типи елімінації:

а) елімінації може піддаватися частина предиката, найчастіше це особові форми дієслова *sein* (бути), наприклад «*KomaPatientin Englaro in Italien gestorben*», «*Erstmals offiziell christliche Feiertage anerkannt*». Варто відзначити, що подібні заголовки поширені, їхня еліптичність практично не відчувається читачем, оскільки елімінується лише допоміжне дієслово, а смислове дієслово, яке несе на собі все навантаження, зберігається. Елімінуватися може і весь предикат. Це відбувається, як правило, при вираженні предиката простими (не аналітичними) формами дієслів абстрактної семантики. Зразком такої елімінації може служити заголовок статті «*Jeden Tag ein Wiedersehen*», яка присвячена соціальним мережам. Незважаючи на відсутність предиката, читач може зрозуміти і «добудувати» заголовок. Так, у заголовку «*Morgens Uni, abends Kellnern*» пропущені обидва предиката, однак прийом антитези, на якому побудований заголовок, дозволяє реципієнту з легкістю доповнити відсутні члени речення. При елімінації предиката журналісти часто використовують знаки пунктуації, наприклад, тире: «*Die Ukraine – eine Winterreise*», «*Jedem Schüler – eine Chance*», «*Die Bank – dein Freund und Helfer?*». Всі ці заголовки відповідають основним вимогам публіцистики – лаконічності і наочності;

б) можлива також елімінація лівого актанта (підмета) разом з особовим дієсловом, що є типовим, в основному, для усного мовлення. Так, у заголовку «*In Gegenwart von Kindern die Zigarette aus!*» опущенню підлягають і підмет, і присудок (Пор. : *In Gegenwart von Kindern nehmen Sie die Zigarette aus*). Однак, завдяки тому, що таке речення є екскламативом, його еліптичність практично не відчувається;

в) елімінація артикля, що привертає увагу і робить заголовок більш експресивним: *Lebhaftes Echo auf (die) PDS-Vorschläge*. Проте необхідно зазначити, що відсутність артикля часто робить зміст заголовка дещо незрозумілим, наприклад: *Kairo ruft Botschafter ab* (незрозуміло, відкликають одного посла чи кількох);

г) елімінація дієслова при цитуванні. З метою мовної економії пишеться лише ім'я автора і цитата – *Obama: «Alles ist der Weltuntergang»*;

д) елімінованими можуть бути предикат і всі актанти, наприклад «*Seriell einmalig*» – заголовок статті, присвяченій темі моди;

е) елімінація обов'язкового прямого додатку: «*Sparen oder nicht?*» – заголовок статті, присвяченої виходу музичного альбому.

Еліптичні речення також систематизуються в залежності від можливості експлікації конструкції. Якщо подане нульовим варіантом слово (або слова) експлікується, тобто відновлюється у своєму стандартному варіанті з контексту, то така еліптична конструкція називається синтагматично відновлюваною. Якщо ж експлікація слова або слів можлива тільки на основі інших аналогічних конструкцій, що зустрічаються в мові, але не зареєстрованих безпосередньо в контекстуальному оточенні цієї еліптичної конструкції, то така конструкція називається парадигматично відновлюваною [1, с. 190]. Під час прочитання заголовка читач вибудовує гіпотезу щодо змісту всього тексту і прагне таким чином максимально відновити еліптичну конструкцію. Якщо конструкція є парадигматично відновлюваною, еліipsis може бути відновлений максимально точно і з лексичної, і з граматичної точки зору, наприклад, «*Vorsicht auf der Baustelle!*». Реципієнту заголовка необов'язково відновлювати еліптичну конструкцію для розуміння змісту.

Синтагматично відновлювані конструкції не завжди можуть бути інтерпретовані однозначно. Наприклад, у наведеному вище заголовку «*Sparen oder nicht?*» елімінований лівий актант, особова форма дієслова і обов'язковий прямий додаток, що виражає предмет дії. Відновлення такої конструкції можливе лише з істотним спотворенням змісту. В ролі обов'язкового додатка у знахідному відмінку може виступати будь-який іменник, що виражає предмет дії (гроші, час і т. д.). У цілому можна відзначити, що синтагматично відновлювані заголовки використовуються у пресі частіше, ніж парадигматично відновлювані, так як саме перші пов'язані з навколишнім контекстом, привертають увагу і інтригують читача.

Фактичний матеріал проведеного дослідження дозволив виділити п'ять ступенів прозорості еліптичних конструкцій у заголовках, починаючи від найбільш до найменш прозорих конструкцій:

перший ступінь: мовна економія без втрати однозначності, наприклад: *Brief-Monopol vor dem Fall*. Тут елімінується означений артикль *das* і повнозначне дієслово *steht*. Елімінація не призводить до втрати прозорості заголовка;

другий ступінь: мовна економія із втратою однозначності, наприклад: *Schuss auf faulen Sohn*. Відсутня інформація може лише частково виводитися з контексту. Залишається невідомим факт хто саме з батьків здійснив постріл, хоч імплікується, що це був один з батьків;

третій ступінь: опущення тієї частини інформації, яка не реконструюється читачем ні з еліптичного заголовку, ні з попередніх знань, наприклад: *Europaparlament stellt Ultimatum*. При цьому залишається не зрозумілим кому саме ставиться ультиматум;

четвертий ступінь: утримування інформації, яка не реконструюється, що пробуджує у читача цікавість для її експлікації, наприклад: *Der Meister spricht von seinem Lebenswerk*. У заголовку відсутня частина інформації, яка доповнюється підзаголовком: *Friedrich Hundertwasser gestaltet das «größte Gesamtkunstwerk der Welt»*;

п'ятий ступінь: приховування інформації. Фактичний контекст повністю прихований. Прихований зміст повністю виводиться лише з тексту, наприклад: *Verwässerte Gefühle*. Із заголовка не можна зрозуміти, що насправді у статті йдеться про закохану пару, яка опинилася у заблокованому авто посеред Рейну під час повені.

Висновки. Еліптичні заголовки відрізняються лаконічністю і емністю. Залежно від того, який член речення елімінується, можна виділити кілька типів еліптичних заголовків. Найбільш поширеними є заголовки, в яких елімінується або весь предикат, або його частина. Реципієнт практично не відчуває неповноти заголовків цієї групи. Більш того, можна припустити, що основною функцією подібних назв є не інформативна функція, а функція залучення читачької уваги. Еліптичні заголовки інтригують реципієнта, змушують його продовжити читання і в цілому оптимізують сприйняття публіцистичного тексту.

Список використаної літератури

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод: монография / Л. С. Бархударов. – М. : Международные отношения, 1975. – 240 с.
2. Гончарова Е. А. Интерпретация текста. Немецкий язык : учебное пособие / Е. А. Гончарова, И. П. Шишкина. – М. : Высшая школа, 2005. – 208 с.

3. Зеленецкий А. Л. Теория немецкого языкознания: учебное пособие / А. Л. Зеленецкий, О. В. Новожилова. – М.: Академия, 2003. – 400 с.
4. Зеликов М. В. Эллиптические модели в языках Испании / М. В. Зеликов // Вопросы языкознания. – М., 1994. – С. 24–28.
5. Корытная М. Л. Вопросы подготовки экспериментального исследования роли заголовка и ключевых слов в понимании текста / М. Л. Корытная // Слово и текст: актуальные проблемы психолингвистики. – Тверь, 1994. – С. 106–111.
6. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посібник / І. М. Кочан. – К.: Знання, 2008. – 423 с.
7. Лазарева Э. А. Заголовочный комплекс текста – средство организации и оптимизации восприятия / Э. А. Лазарева // Известия Уральского государственного университета. – 2006. – № 40. – С. 158–166.
8. Негрышев А. А. Прагматика новостного газетного заголовка: механизмы преобразования информации в системе заголовков – текст / А. А. Негрышев // Вестник Московского университета: научный журнал. – Серия 9. Филология. – 2006. – С. 97–109.
9. Розенталь Д. Е. Стилистика газетных жанров: учебное пособие / Г. Я. Солганик [и др.]; под ред. Д. Э. Розенталя. – М.: Изд-во МГУ, 1981. – 229 с.
10. Тураева З. Я. Лингвистика текста. Текст: структура и семантика / З. Я. Тураева. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 127 с.

Терещенко Т. В. Коммуникативно-прагматический потенциал эллиптических конструкций (на материале заголовков немецкоязычной прессы).

Аннотация

Статья посвящена характеристике коммуникативно-прагматического потенциала заголовков, содержащих эллиптические конструкции. Эллиптические заголовки являются характерной чертой современной публицистики, поскольку своей краткостью, лапидарностью, незавершенностью они больше привлекают читательское внимание, чем заголовки в виде полных, законченных высказываний. Автором статьи предложена и проанализирована классификация эллиптических заголовков, взятых из немецкой прессы.

Ключевые слова: эллиптические конструкции, элиминация, актант, лапидарность, экспрессивность.

Tereshchenko T. V. Communicative and pragmatic potential of elliptic constructions (based on german-speaking press headlines).

Summary

The object of the study are elliptic headlines taken from the German press. The main aim of the article is to analyze the communicative-pragmatic potential of elliptic structures in the headlines of modern journalism. Elliptic headlines are the feature of modern journalism because of its brevity, lapidary, incompleteness; they are more attracted to the reader's attention than the headlines in the form of the full, complete sentences. Various aspects of ellipsis became the subject of researchers' analysis, namely: structural and semantic typology of ellipsis, the problem of relation between the headline and the text basing on press material. The actual material of the conducted study allowed selecting five degrees of transparency of elliptical structures in the headlines, from most to least transparent structures: 1. degree: language saving without loss of uniqueness; 2. degree: language saving with loss of uniqueness, lacking information can be perceived from the context only partially; 3. degree: the omission of that part of the information which cannot be reconstructed by reader neither from elliptical headline, nor from previous knowledge; 4. degree: maintaining information that cannot be reconstructed, this awakens the reader's curiosity for its explication; 5. degree: actual context is completely latent and content is fully perceived only from text.

Key words: elliptical constructions; elimination; actant; lapidary; expressiveness.

УДК 811.161.2

Тесленко В. М.,
аспірант Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
E-mail: volodymyrteslenko@hotmail.com

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗОВАНИХ РЕЧЕНЬ ІЗ НЕЗМІННОЮ ПАРАДИГМОЮ

Стаття присвячена дослідженню фразеологізованих речень із незмінною парадигмою. Проаналізовано фразеологізовані одиниці за чотирма моделями, у яких розкривається парадигматична сталість речень. Розглянуто особливості функціонування аналізованих структур. Виявлено, що фразеологізовані речення зі сталою парадигмою характеризуються насиченим семантичним навантаженням і прив'язаністю до певного контексту.

Ключові слова: модель, парадигма, семантика, структурна схема речення, фразеологізоване речення.